sirt, aus der lateinischen Sprache nicht erklären läßt, wenn nämlich, wie man annimmt, etruskisch und lateinisch von Grund aus verschieden sind. Doch die entscheidenden Aussprüche über die etruskische Sprache beruhen mehr auf vorgefaßten Meinungen als auf einer Kenntniß derselben, welche fehlt, gleich der historischen Kenntniß von dem Volke und seinen Zuständen. War ein tyrrhenisches Element vorhanden, so fand Urverwandtschaft mit Hellenen und Lateinern sicherlich statt, und wir müßen wenigstens jedes Einzelne so ansehen, daß wir eine solche Verwandtschaft nicht als unmöglich voraussetzen. War Nortia, Nursia wirklich etruskischer Name, und nicht lateinische Uebersetzung eines solchen, was möglich ist, oder ursprünglich lateinischer, was auch nicht grade unmöglich ist, so erscheint es sonderbar, ein Wort zu finden, welches in Form und Sinn lateinisch, das Wesen einer Göttin, welche dem Lauf der Zeit vorsteht, richtig bezeichnet. Von ne-verto (vorto) nämlich kann Nevortia, Nortia, und Nevorsia, Nursia herkommen, wie von re-verto, rursus u. s. w., und die Unabänderliche, Unwandelbare bezeichnen, eine ἄτροπος, deren Thun nicht zu ändern ist. Was aber die Jahre gebracht, wechselt nie wieder und kann nicht rückgängig gemacht werden, und so würde diese Ableitung des Namens ganz genügend zu dem Wesen dieser Göttin als einer Art Schicksalsgöttin paßen.

K. Schwenck.

Zur Kritik und Erklärung der klassischen Texte.

1. Zu griechischen Dichtern.

Analecta Critica.

Homer. Iliad. XI, 489.

Homeri carminum qualis fuerit antiquissima forma quaeritur et quaeretur, quousque philologia erit inter mortales. Ad hanc quaestionem solvendam aliquid conferemus, haud magnum sane per se, sed quod totum hoc genus insigni exemplo illustret. Verba Homeri haec sunt:

Αἴας δὲ Τρώεσσιν ἐπάλμενος, εἷλε Δόρυκλον
Πριαμίδην, νόθον υἱόν· ἔπειτα δὲ Πάνδοκον οὖτα·
οὖτα δὲ Λύσανδρον καὶ Πύρασον ἠδὲ Πυλάρτην.

Nomina ista, quae nulla aut prosapiae aut virtutis notatione illustrantur, si quis accuratius consideraverit, eiusdem sunt generis. Significant enim Deum inferum. Πάνδοκος, Πολύδέκτης, Πανδέκτωρ Plutonem significare satis constat; Πυλάρτης eiusdem est frequens apud ipsum Homerum epitheton; eodem refertur Λύσανδρος, qui mortalium artus solvit; denique Πύρασος est qui mortua corpora rogo imponit. Nam quod prior v. syllaba producta est, nihil offensionis habet, quia et ictus et accentus eo vergunt, duae autem eam breves syllabae excipiunt. Quid igitur? Aiax cum Plutone pugnasse dicitur. Porro illud quoque animum advertas velim. Verbo usus est οὖτα, non interficiendi, sed vulnerandi proprio. Nam Deus vulnerari, non interfici potest.

Iam vide mihi totam narrationis compagem. Ulysses vulneratus Aiacis auxilio morte liberatur. Quid igitur tam certum est, quam poëtam, qui haec primus animo concepit et versibus inclusit, ita rem narrasse: Deus inferorum Ulyssi vulnerato manum iniecit, tamquam sibi debito. At Aiax praesto est, qui Plutone sauciato, Ulyssem superis auris vindicat. — Illud quoque certum est, non intellexisse haec, qui in hodiernam formam ista redegit; non enim ita ea interpolasset, ut totam vim narrationis perderet; at tamen non ea fuit audacia, ut nominibus Plutonem significantibus genus adiiceret vel aliud quidquam, quod ex ipsius ingenio hauriendum esset. Aiax autem et Ulysses non temere consociati sunt. Iste nunc ab Aiace servatur, qui aliquando ei futurus est auctor interitus. Vide igitur, ne fragmentum habeamus carminis fortia facta Aiacis et mortem indignissimam celebrantis.

Aesch. Pers. 93.

δολόμητιν δ' ἀπάταν θεοῦ
τίς ἀνὴρ θνατὸς ἀλύξει;
τίς ὁ κραιπνῷ ποδὶ πηδήματος εὐπετέος ἀνάσσων;

In his neque numeri ferri possunt, neque sententia apta est. Et illud quidem dubium non est, quin ἀνᾴσσων scripserit poëta; quod nequit cum genitivo conciliari. At etiamsi posset, laboraret sententia. Neque enim quaeritur, utrum quis in genere salire possit, sed tam procul, ut mortem effugiat. Igitur sic locum sanandum esse mihi persuadeo:

τίς ὁ κραιπνῷ ποδὶ πήδημα τόδ' εὐπετῶς ἀνᾴσσων;

Hoc enim de more dictum est, ἀνᾴσσειν πήδημα, et insertum illud τόδε saliendi notionem iusta circumscriptione coercet. Infra *v. 100* eiusdem carminis haud recte opinor editum est: τόθεν οὐκ ἔστιν ὑπὲρ θνατὸν ἀλύξαντα φυγεῖν, cum scribi oporteret ὑπέκ.

Aesch. Agam. 472.

πιθανὸς ἄγαν ὁ θῆλυς ὅρος ἐπινέμεται
ταχύπορος. ἀλλὰ ταχύμορον
γυναικοκήρυκτον ὄλλυται κλέος.

ὅρος quid sibi velit, haud perspicio. Scripsit opinor:

πιθανὸς ἄγαν, ὁ θῆλυς ὄαρος ἐνεμέθη.

Huius interpretamentum fuit ἐπινέμεται.

Aesch. Agam. 541.

μόχθους γὰρ εἰ λέγοιμι καὶ δυσαυλίας,
σπαρνὰς παρήξεις καὶ κακοστρώτους·

παρήξεις appulsus et in terram egressiones significare volunt, nullo, quod sciam, exemplo. Vide ne haec sit poëtae manus:

μόχθους γὰρ εἰ λέγοιμι καὶ δυσαυλίας
σπαρνάς τ' ἀρήξεις καὶ κακοστρώτους·

in quo ἄρηξις medelam, solamen significet.

Aesch. Agam. 1060.

ἆ ἆ μισόθεον μὲν οὖν, πολλὰ συνίστορα
αὐτοφόνα [τε] κακὰ καρτάναν,
ἀνδρὸς σφαγεῖον καὶ πέδον ῥαντήριον.

De Aeropae suspendio locutum esse poëtam vix crediderim. Nam neque in proximis ulla illius mentio facta est, neque Aeschylus commemorare amat, quae ad rem non pertinent. Illud vero certissimum est, *ἀνδρὸς σφαγεῖον* non posse ad Agamemnonem referri, ut visum est quibusdam. Diu est igitur, ex quo hanc proposui loci scripturam:

αὐτοφόνα τε κακὰ κάρτάμου
ἀνδρὸς σφαγεῖον καὶ πέδον ῥαντήριον.

Iam vero *ἀνδροσφάγειον* in unum verbum colligi satius videtur. Possimus sic quoque loci et numeris et sententiae mederi:

αὐτοφόνα κακὰ, καρατόμον
ἀνδροσφάγειον καὶ πέδον ῥαντήριον.

Numeri autem versus prioris hi sunt:

–́ ⏑ ⏑⏑ | ⏑ ⏑⏑́ –́ ⏑ ⏓: amphimacer cum dochmio.

Aesch. Agam. 1642.

στείχετ' οἱ γέροντες [ἤδη] πρὸς δόμους πεπρωμένους,
πρὶν παθεῖν ἔρξαντα καιρὸν χρῆν τάδ' ὡς ἐπράξαμεν.

In his ineptum est *δόμους πεπρωμένους*, quod nihil aliud significet, quam ad suas cuiusque aedes. Tales insubidum est fato alicui assignatas appellare. Imo locus ita distinguendus et emendandus est:

στείχετ' οἱ γέροντες ἤδη πρὸς δόμους· πεπρωμένους
πρὶν παθεῖν ἔρξαντ' ἄκαιρον χρῆν τάδ' ὡς ἐπράξαμεν.

„Fato destinatos oportebat nos sic animadvertere in eum, qui ante quam poenas daret, iniquum facinus commisit." *πεπρωμένους χρῆν ὡς ἐπράξαμεν* constructione Graecis usi-

tatissima nihil aliud est quam hoc: πεπρωμένους ἡμᾶς ἐχρῆν πρᾶξαι. Nam χρή et δεῖ et alibi cum ὅπως et ὡς copulata reperiuntur. ἄκαιρος vero eadem vi dixit poëta huius fabulae v. 782.

> τόν τε δικαίως καὶ τὸν ἀκαίρως
> πόλιν οἰκουροῦντα πολιτῶν.

Similiter παρακαίριος usurpavit Hesiodus Op. et D. 329. Iam χρή per se dictum saepe fati necessitatem indicat; sed πεπρωμένους poëta adiecit et in initio enunciationis collocavit, quia tota sententiae vis ea notione continetur. Ad illam enim ipsam facinoris excusationem Clytaemnestra confugit, ut fati necessitate et cruenti daemonis instinctu se illud commisisse dicat.

Aesch. Choeph. 624.

> αἰδὼς γὰρ ἐν λεχθεῖσιν οὐκ ἐπαργέμους
> λόγους τίθησιν· εἶπε θαρσήσας ἀνὴρ
> πρὸς ἄνδρα κἀσήμηνεν ἐμφανὲς τέκμαρ.

V. ἐν λεχθεῖσιν perinepta sunt. Vt iam mittamus v. λέγεσθαι et λόγους haud eleganter copulata; at ne recte quidem, si ita dixit, locutus est poëta. Debebat enim λεγομένοις, quia pudor, qui versatur in eis quae dicta sunt, non amplius verba obscurare potest, sed ubi quis cum maxime loquitur, aut ubi dicendum est, pudor superveniens orationem conturbare solet. Quapropter locum ita scribendum existimabam:

> αἰδὼς γὰρ ἐν λέσχαισιν οὐδ' ἐπαργέμους
> λόγους cet.

Quam coniecturam scholiastae interpretamento egregie confirmari postea intellexi. Is enim haec habet: ἐν λεχθεῖσιν· ἐν ταῖς πρὸς γυναῖκας ὁμιλίαις. In eandem vero loci emendationem statim incidit vir summus Godofredus Hermannus, cum et scholion et vulgatam scripturam coram eo commemorassem in iucundissimo illo Gothano philologorum coetu.

Sophocl. Oedip. Colon. 1069.

ἔρδουσιν ἢ μέλλουσιν; ὡς
προμνᾶταί τί μοι
γνώμα τάχ' ἂν δώσειν
τὰν δεινὰ τλᾶσαν, δεινὰ δ' εὑροῦσαν πρὸς αὐθαίμων πάθη.

Antigonam hic solam respici, etsi ambae sorores abductae sint, nihil offensionis habet, atque eodem genere dicendi saepius in hac ipsa fabula usus est poëta. Ismena enim ubique secundas agit et tamquam umbra sororis est. At aliud quempiam offendat: v. δώσειν. Scholiasta interpretatur ἐνδώσειν; nisi forte is in suo exemplo ἐνδώσειν pro ἂν δώσειν scriptum repperit. Quod cum ineptum esset, recentiores interpretes v. διδόναι hic reddendi vim vel restituendi tribuerunt, quasi ἀποδώσειν legeretur. Quam verbi vim idoneis exemplis vellem comprobassent. Porro cum v. μέλλουσιν ἢ ἔρδουσιν ad Athenienses haud dubie referantur, subita subiecti permutatio incommoda est (nam δώσουσι ad Thebanos revocant). Restituendum igitur Sophocli σώσειν una mutata literula. σώζειν enim de recuperatione captivorum frequentatur, et in hac ipsa fabula aliquoties ita usurpatum est.

Soph. Philoct. 187.

ἁ δ' ἀθυρόστομος
Ἀχὼ τηλεφανὴς πικρᾶς
οἰμωγᾶς ὑποκεῖται.

Haec verba merito suspecta fuerunt interpretibus. Scholiasta: ἡ ἠχὼ πρὸς τὸν ὀδυρμὸν ἀντιφθέγγεται; eamque sententiam desiderari non obscurum est. Ad eam proxime accedit Brunckii et Schneidewini mei coniectura. Et Brunckius quidem ὑποκεῖται in ὑπακούει mutabat, quo auscultare, non respondere fecit Echo; at respondendi notionem v. τηλεφανής requirere videtur. Schneidewinus vero ita locum emendari voluit:

τηλεφανὴς πικρᾶς
οἰμωγᾶς ὑποκλάει —

genitivum regi opinatus a v. τηλεφανής, cui vim activi tribuit. Id quod fieri posse non nego; at orationem simpliciorem desidero et usitatam v. τηλεφανής significationem. Videndum igitur, ne ita Sophocles scripserit:

ἁ δ' ἀθυρόστομος
Ἀχὼ τηλεφανὴς πικραῖς
οἰμωγαῖσιν ὑπαχεῖ.

Solon. Eleg. IV. Schneidewin. Del. p. 24.

v. 9. πλοῦτον δ' ὃν μὲν δῶσι θεοὶ παραγίγνεται ἀνδρὶ
ἔμπεδος ἐκ νεάτου πυθμένος εἰς κορυφήν·
ὃν δ' ἄνδρες τιμῶσιν, ὑφ' ὕβριος οὐ κατὰ κόσμον
ἔρχεται, ἀλλ' ἀδίκοις ἔργμασι πειθόμενος
οὐκ ἐθέλων ἕπεται· ταχέως δ' ἀναμίσγεται ἄτη.

Verissime distinctionem illam, qua ὑφ' ὕβριος ab antecedentibus divellitur, falsam esse iudicavit Hermannus in censura Delectus Schneidewiniani. At vel mutata interpunctione aliquid incommodi relinquitur. Perperam enim ὃν δῶσι θεοί et ὃν ἄνδρες τιμῶσιν inter se opponuntur. Opes enim divinitus datae vel maxime apud mortales in honore sunt. Puto igitur Solonem haec dixisse:

ὃν δ' ἄνδρες διφῶσιν ὑφ' ὕβριος, οὐ κατὰ κόσμον —

Conf. cuius haec imitationem continent, Hesiod. Op. et D. 320. In eandem sententiam et rectius fortasse Ahrensius et Bambergerus: μετίωσι.

Ibid. V. 32.

ἀναίτια ἔργα τίνουσιν
ἢ παῖδες τούτων ἠγεμόνων ὀπίσω.

Cod. A. apud Grotium προγόνων ὀπίσω. Fortasse τὸ γόνων ὀπίσω scribendum est: liberorum posteri. Mox *v. 34:*

δεινὴν εἶς αὐτοῦ δόξαν ἕκαστος ἔχει
πρίν τι παθεῖν· τότε δ' αὖ τις ὀδύρεται·

In libris est pro v. δεινήν — ἐνδήν et ἐκδήν; id rectius mutabitur in κεδνήν quam in ἐσθλήν, quorum alterum utrum postulat sententiarum nexus.

Solon. Eleg. 2. Schneidew. Del. p. 19.

ἐκ γὰρ δυσμενέων ταχέως πολυήρατον ἄστυ
τρύχεται ἐν συνόδοις τοῖς ἀδικοῦσι φίλους.

In aliis libris est φίλοις. Utrumque opinor perperam. Nam scripsisse Solon videtur:

τρύχεται ἐν συνόδοις· τοῖς δ' ἀδίκοις ὄφελος·

„scelestorum ex re est."

Tyrtaei Eleg. 8. Schneid. p. 7.

ἴστε γὰρ ὡς Ἄρεος πολυδάκρυος ἔργ' ἀΐδηλα,
εὖ δ' ὀργὴν ἐδάητ' ἀργαλέου πολέμου.

Scribendum est ἴστε γὰρ Ἄρηος π. Nam multum ad sententiam refert, utrum praetuleris. Quod vulgatur revocantis est a belli muneribus; quod nos proposuimus, e familiaritate cum militia contracta virtutem commendantis.

Theogn. v. 295. Schneid. p. 71.

κωτίλῳ ἀνθρώπῳ σιγᾶν χαλεπώτατον ἄχθος·
φθεγγόμενος δ' ἀδαής, οἷσι παρῇ, μέλεται.
ἐχθαίρουσι δὲ πάντες, ἀναγκαίη δ' ἐπίμιξις
ἀνδρὸς τοιούτου συμποσίῳ τελέθει.

Brunckius v. 2. ἀαδής et πέλεται scripsit; sententia plana, sed quae acumen non haberet. V. ἀαδής autem an non Graecum sit, dubitari potest. Nam quod apud Hesych. est:

ἀαδής. ἀηδής, ad doricam potius v. ἁηδής formam referendum esse videtur. Vide igitur ne haec sit Theognidis manus:

φθεγγομένου δ', ἀλέης, οἷσι παρῇ, μέλεται·

„Vbi loquitur, fuga cordi est, quibuscunque adest." Plut. de Garr. 2. πᾶς φεύγει προτροπάδην.

Theogn. v. 985. p. 106.

αἶτε ἄνακτα φέρουσι δορυσσόον ἐς πόνον ἀνδρῶν
λάβρως, πυροφόρῳ τερπόμεναι πεδίῳ.

Haec Hermanno molesta fuerunt, et mihi quidem in v. τερπόμεναι erratum esse videtur. Scribo σπερχόμεναι. Vereor enim, ut agro segetum fertili, sed ad currendum non satis apto, equi valde delectari potuerint.

Theogn. v. 1013. Schn. p. 107.

ἆ μάκαρ εὐδαίμων τε καὶ ὄλβιος, ὅστις ἄπειρος
ἄθλων εἰς Ἀΐδεω δῶμα μέλαν καταβῇ,
πρίν γ' ἐχθροὺς πτῆξαι καὶ ὑπερβῆναί περ ἀνάγκῃ
ἐξετάσαι τε φίλους, ὅντιν' ἔχουσι νόον.

Schneidewinus: ὑπερβῆναι est peccare. Peccandi notio opinor ab hoc loco aliena est; et aliud scripsisse poetam additum v. πέρ ostendit. Sententia tale quid flagitat:

καὶ ὑπερμενέας περ ἀνάγκῃ·

„et necessitate adductum inimicos quamvis superbos adulari."

Theogn. v. 1031. p. 108.

ἔχθει μηδ' ἄχθου, μηδὲ φίλους ἀνία.

Scripsit opinor non ἔχθει sed ὄχθει.

Theogn. v. 1044. p. 109.

εὕδωμεν· φυλακὴ δὲ πόλευς φυλάκεσσι μελήσει
ἀστυφέλης ἐρατῆς πατρίδος ἡμετέρης.

Mirum illud epitheton ἀστυφέλης; si Megaris intelligitur, ne aptum quidem. Vide ne εὐσταφύλης dederit poeta.

Theogn. v. 1115. Schn. p. 112.

χρήματ' ἔχων πενίην μ' ὠνείδισας·

Scribe μοι ὀνείδισας.

Theogn. v. 1195. p. 116.

μήτι θεοὺς ἐπίορκον ἐπόμνυθι· οὐ γὰρ ἀνεκτὸν
ἀθανάτους κρύψαι χρεῖος ὀφειλόμενον.

Imo ἀνυστόν, non ἀνεκτόν.

Theogn. v. 1356. p. 123.

αἰεὶ παιδοφίλησιν ἐπὶ ζυγὸν αὐχένι κεῖται
δύσμορον, ἀργαλέον μνῆμα φιλοξενίης.

Difficilis est horum verborum explicatio, etsi interpretibus non fuerint suspecta. Satis constat Laium puerorum amatoribus viam praeivisse. Is hospitalitatis iure violato Chrysippum, Pelopis filium, secum abduxit. Hanc fabulam a poeta respici credibile est. Quod si ita est, non μνῆμα φιλοξενίης sed μνῆμ' ἀλιτοξενίης scribendum esse iudico.

Theogn. v. 1372.

μυρία δ' ἐξ αὐτοῦ κρέμαται κακά, μυρία δ' ἐσθλά·
ἀλλ' ἔν τοι ταύτῃ καί τις ἔνεστι χάρις.

Subiectum orationis Amor est; ταύτῃ quo referatur non habet. Scribe ταὐτῷ.

Philet. Eleg. 12. apud Schneid. p. 146.

τῷ οὔ μοι πολέων γαίης ὕπερ οὐδὲ θαλάσσης
ἐκ Διὸς ὡραίων ἐρχομένων ἐτέων·
οὐδ' ἀπὸ Μοῖρα κακῶν μελέῳ φέρει, ἀλλὰ μένουσιν
ἔμπεδα, καὶ τοῖσιν δ' ἄλλα προσαυξάνεται.

Reliqua huius fragmenti verba non admodum obscura sunt; sed versus primus laborat; quem ita emendaverim:

τῷ οὔ μοί πλεῖον γ.

„Propterea nihil ad me utilitatis redundat ex annorum tempestatumque vicissitudine, quae super mare atque terram feruntur (bonorum affluentiam salutemque reliquis impertientes).

Hipponactis.

Apud Mar. Plot. p. 286. (conf. Schneid. Coniect. critic. p. 141.) exemplum affertur versus Hipponactei, qui secundo loco spondeum habeat. Literae autem hae sunt:

ΟΚΙΟΛΡΡΟΝΛΙΔΙΟΙΟCΙΝЄCΧΟΡΟΙCΒΑΚΧΩΝ.

Verissime postrema versus pars ita emendata est:

ἐγ χοροῖς Βακχῶν.

Igitur totum versum sic emendo:

ὁ Κιθαιρὼν εὐΐοισιν ἐν χοροῖς Βακχῶν.

Alcaei fragm. Schneid. Delect. p. 275,
apud Ahrensium meum De dialectis Aeolicis p. 246.

Τέγγε πνεύμονα οἴνῳ· τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται,
ἁ δ' ὤρα χαλέπα, πάντα δὲ δίψαισ' ὑπὰ καύματος.
ἄχει δ' ἐκ πετάλων ἄδεα τέττιξ, πτερύγων δ' ὕπα
καχχέει λιγύραν . . . ἀοίδαν . . . ὄπποτα
φλόγιον καθέταν ἐπιπτάμενον καταυδείη.

Pro v. καταυδείη Schneider. καταυλείη, quod probat Ahrensius, modo scribatur καταυλέη, ut sit coniunctivus. Satis constat Hesiodei loci imitationem haec continere O. et D. 584.

ἦμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ καὶ ἠχέτα τέττιξ
δενδρέῳ ἐφεζόμενος λιγυρὴν καταχεύετ' ἀοιδὴν
πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων θέρεος καματώδεος ὥρῃ.

Haec igitur lyrica verborum magnificentia ita exornavit, ut

plurima Hesiodea retineret. Neque ego dubito, quin in v. καταυδείη miserrime corrupto καματώδεα lateat; reliqua sic, opinor, redintegranda sunt:

— — θεὸς ὅπποτα
φλογμὸν πρὸς καθέταν ἱστάμενος θῇ καματώδεα.

„Cum Sol ad perpendiculum constitutus languidos aestus demittit."

Antiphanis fragm. Athen. XIV, 618, b. **Meinekii Com. Fr. T. III, p. 24.**

A. ποίαν, φράσον γάρ, ἡδέτην συναυλίαν
ταύτην; — B. ἐπιστάσαι γὰρ ἀλλ' ηὔλουν ἔτι
μαθόντες, ὥστε τοὺς αὐλοὺς σύ τε
αὐτῇ τελετῇ ψεθείθαμεν συντυγχάνεις
αὐλῶν πέραινε. δέξεται δὲ τἄλλα σοι.
ἡδύ τι κοινόν ἐστιν, οὐ χωρὶς πάλιν·
συννεύματ' οὐ προβλήμαθ' οἷς σημαίνεται
ἕκαστα.

Haec ita videntur emendanda esse:

1. A. ποίαν, φράσον γάρ, ἡδέτην συναυλίαν
ταύτην; — B. ἐπιστάσεσθέ γ', ἀλλήλοιν ἔπι
μαθόντες, ὧδε· [πρῶτα] τοὺς αὐλοὺς σύ τε
αὔτη τε λήψεσθ'· εἶθ' ἃ μὲν σὺ τυγχάνεις
5. αὐλῶν, πέραινε· δέξεται δὲ τἄλλα σοι·
ἤδη τι κοινόν ἐστι· σοῦ χωρὶς πάλιν·
συννεύματ' οὐ προῤῥήμαθ', οἷς σημαίνεται
ἕκαστα.

In v. 1 ἡδέτην Petiti est. In libris legitur ἧδε τήν. Vers. 2. ita correxi, ut res ipsa flagitabat; μανθάνειν ἐπί τινος est discere aliquo tamquam exemplo. Ceterum versus sic quoque expleri poterat:

οὕτω μαθόντες, ὥστε —

V. 4. verissime emendarunt partim Dindorfius, partim Meinekius. V. 6. Dindorfius ἤδη recte, opinor, pro ἡδύ rescribendum esse vidit; reliquae emendationis ratio non latet. V. 7. ita constitui, ut singula non verbis sed nutu significari dicantur.

Eubuli, Ath. X, p. 449, e. Mein. T. III, p. 255.

ἔστιν ἄγαλμα βεβηκὸς ἄνω, τὰ κάτω δὲ κεχηνὸς,
εἰς πόδας ἐκ κεφαλῆς τετρημένον, ὀξὺ διαπρὸ,
ἀνθρώπους τίκτον κατὰ τὴν πυγὴν ἕν' ἕκαστον·
ὧν οἱ μὲν μοίρας ἔλαχον βίου, οἱ δὲ πλανῶνται.
αὐτὸ δ' ἕκαστος ἔχων αὐτὸν, καλέω δὲ φυλάττειν.

Vltimus versus intelligi nequit. Fortasse ita haec scripsit Eubulus:

πλανῶνται,
αὐτὸς ἕκαστος ἔχων αὐτὸν, κόλπῳ δὲ φυλάττει.

Tabellas, quibus candidatorum nomina inscripta erant, postquam ex urna prodiere, singulis redditas esse et ab his sinu conditas, consentaneum est.

Philetaeri, Ath. I, p. 21, c. Mein. III, p. 300.

Φιλέταιρος· ἀμφὶ στέρνοις φᾶρος οὐ καθήσεις,
τάλαν, μηδ' ἀγροικῶς ἄνω γόνατος ἀμφέξει;

De sententia dubitari nequit; sed versus aliter digerendos existimo, quam visum est editori praestantissimo; sunt cretici cum dochmiis copulati:

[σὺ δ'] ἀμφὶ στέρνοις
φᾶρος οὐ καθήσεις, τάλαν·
μηδ' ἀγροικῶς ἄνω γόνατος ἀμφέξει.

Epicratis, Ath. II, 59, c. Mein. p. 371.

Describitur Platonis schola. Inquiritur in naturam cucurbitae. Homo autem importunus, medicus Siculus

— κατέπαρδ' αὐτῶν
ὡς ληρούντων.
A. ἦ που δεινῶς ὠργίσθησαν
χλευάζεσθαί τ' ἐβόησαν·
τὸ γὰρ ἐν λέσχαις ταῖσδε τοιαυτὶ
ποιεῖν ἀπρεπές.
B. οὐδ' ἐμέλησεν τοῖς μειρακίοις·
ὁ Πλάτων δὲ παρὼν καὶ μάλα πρᾴως,
οὐδὲν ὀρινθεὶς ἐπέταξ' αὐτοῖς
πάλιν * * * *
ἀφορίζεσθαι τίνος ἐστὶ γένους.

Meinekius: Recte Porsonus et Dindorfius coniecisse videntur πάλιν ἐξ ἀρχῆς. Praeterea cucurbitae commemorationem desidero. Itaque totus versus ita scribendus esse videtur πάλιν ἐξ ἀρχῆς τὴν κολοκύντην cett. De quo non mihi convenit cum viro egregio. Scripsisse opinor Eubulum:

ἐπέταξε πάλιν πορδὴν αὐτοῖς
ἀφορίζεσθαι τίνος ἐστὶ γένους.

Cratini minoris, Ath. VI, 241, c. Mein. III, 377.

— — Κόρυδον τὸν χαλκοτύπον πεφύλαξο,
ἢν μή σοι νομιεῖς αὐτὸν μηδὲν καταλείψειν,
μηδ' ὄψον κοινῇ μετὰ τούτου πώποτε δαίσῃ.

Secundus versus aliter ab aliis tentatus est. Porsonus: εἰ μή σοι — Lobeckius: οὐ μή σοι —. Meinekius, cui haec recte displicuerunt, totum versum abesse mavult. At minime ineptus est leniter emendatus:

ἢ μή σοι νομίσῃς —

„Alioqui noli existimare, quidquam eum tibi relicturum esse."

Alexidis, Ath. XIII, p. 568, a. Mein. III, p. 423.

Exponitur quibus artibus meretrices corporis vitia emendare vel abscondere soleant:

— — κοιλίαν ἁδρὰν ἔχει·
στηθί' ἐστ' αὐταῖσι τούτων, ὧν ἔχουσ' οἱ κωμικοί·
ὀρθὰ προσθεῖσαι τοιαῦτα τοὔνδυτον τῆς κοιλίας
ὡσπερεὶ κοντοῖσι τούτοις εἰς τὸ πρόσθ' ἀπήγαγον.

Ita hunc locum dedit Meinekius, aliquanto emendatiorem, quam in libris legitur. Idem praeferre se dicit προστιθεῖσα ταῦτα et ἀπήγαγεν. Sed ut ταῦτα et τούτοις haud eleganter copulata iam omittam, at sententia laborat. Nam venter veste protracta non poterat, quin magis etiam prominere videretur. In Athenaei libris est:

ὀρθὰ προσθεῖσαι τοιαῦτα γοῦν αὐτῶν τῆς κοιλίας —

Apud Clementem:

ὀρθὰ προσθεῖσα οὐτοντύνδυτον τῆς κοιλίας —

Qua propter hanc coniicio ipsius poëtae manum fuisse:

ὧν ἔχουσ' οἱ κωμικοὶ
ὀρθά· προστιθεῖσα τοῦτο τοὔνδυτον τῇ κοιλίᾳ,
ὡσπερεὶ κοντοῖσι τοὔπισθ' εἰς τὸ πρόσθ' ἀπήγαγεν.

Dicitur igitur indumentum illud (στηθία) eum in modum ventri adaptari, ut quae corporis partes nimis subsiderent et recederent, iam prominerent.

Alexidis, apud Stob. CXIX, 15. Mein. III, 490.

τίς οὐχὶ φήσει τοὺς ἐρῶντας ζῆν μόνους;
εἰ δεῖ γε πρῶτον μὲν στρατευτικωτάτους
εἶναι, πονεῖν τε δυναμένους τοῖς σώμασιν
μάλιστα, προσεδρεύειν τ' ἀρίστους τῷ πόθῳ,
ποιητικούς, ἰταμούς, προθύμους, εὐπόρους,
ἐν τοῖς ἀπόροις βλέποντας, ἀθλιωτάτους.

Duo versus postremi male habuerunt interpretes. Iacobsius: εὖ πόρους ἐν τοῖς ἀπόροις βλέποντας; idem ἀλκιμωτάτους. Meinekius ἀθλικωτάτους, ut leniorem medelam, praefert, si modo vulgata ferri nequeat. At hoc quidem certum esse existimo, copulanda esse v. εὐπόρους ἐν τοῖς ἀπόροις, nec

his quidquam demendum esse vel addendum, qualis Iacobsii est emendatio, et Meieri, qui εὐπόρως commendavit in Ephem. Halensib. Igitur locum ita emendari velim:

— εὐπόρους
ἐν τοῖς ἀπόροις, βλέποντας ἐν ἀλαωτάτοις.

In rebus obscurissimis, in tenebris cernentes.

Alexidis, Ath. XIII, p. 562, 16. Mein. p. 496.

Ambulans quidam de amoris natura meditatur. Intelligit, artifices non recte eius iudolem expressisse. Deinde exponit, qualem ipse sibi eum animo informaverit. Postremo haec dicit:

καὶ ταῦτ' ἐγώ, μὰ τὴν Ἀθηνᾶν καὶ θεούς,
οὐκ οἶδ' ὅ,τι ἐστὶν, ἀλλ' ὅμως ἔχει γέ τι
τοιοῦτον, ἐγγύς τ' εἰμὶ τοὐνόματος.

Haud temere Dobraeus ad τοὐνόματος offendit. Nomen enim Amoris minime fugiebat eum, qui loquitur, et nominavit in antecedentibus;

καί μοι δοκοῦσιν ἀγνοεῖν οἱ ζωγράφοι
τὸν Ἔρωτα.

At cuius Dobraeo in mentem venit, πράγματος, quomodo in vulgatam abire potuerit, non intelligo. Scribo: τοῦ νοήματος.

Axiochi, Ath. VI, p. 244, f. Mein. III, p. 531.

οἶνος οὐκ ἔνεστι
αὐτοῖς πρὸς ἑταίρους πρόφασιν ἐπὶ κῶμόν τινας,
ὅπερ ποιεῖν εἴωθε Γρυλλίων ἀεί.

Videntur haec ita emendanda:

οἶνον οὐκ ἔνεστ' ἔτι
αἰτεῖσθ' ἑταίρους πρόφασιν ἐπὶ κῶμόν τινα, —

πρόφασιν vim habet adverbii.

Axionici, Ath. III, p. 95, c. Mein. p. 535.

— — ζωμὸν ποιῶ
θερμὸν ἰχθὺν ἐπαναπλάττων, ἡμίβρωτα λείψανα
συντιθεὶς, οἴονται ἄνω ἔντερ' ἀλλ καὶ σιλφίῳ
σφενδονῶν cet.

Vers. 3 ita corrigendus esse videtur:

συντιθεὶς, οἴνῳ διαίνων, ἔντερ' cet.

Dionysii, Ath. IX, p. 404, e. Mein. III, p. 548.

μὴ πάντ' ἄκουε μηδὲ πάντα μάνθανε,
τῶν βιαίων ἔσθ' ἕνεκα τὰ γεγραμμένα
κενὰ μᾶλλον ἢ ὅτ ἦν οὐδέπω γεγραμμένα.

Haec male luxata sunt, ut Meinekio locus interpolatus esse visus sit. Coquus artis suae interpres dissuadet usum librorum rem culinariam illustrantium. Igitur sic scribo:

μὴ πάντ' ἄκουε μηδὲ πάντα μάνθανε·
τῶν γὰρ βιβλίων ἴσθ' οὕνεκα τὰ γεγραμμένα
κενὰ μᾶλλόν ἐστιν οὐδέπω γεγραμμένων.

Ludit in ambiguitate v. κενός, quod librum et vacuum et inutilem significat.

Postrema huius fragmenti verba fortasse ita scribenda sunt:

παραθῶ τε δεῖπνον ὄζον αὔρας Ἀττικῆς·
ἐξ ἀντλίας δ' ἥκοντα καὶ γέμοντ' ἔτι
φορτηγικῶν μοι βρωμάτων ἀγωνίαις,
οὐ μὴ ποιήσω νυστάσαι παροψίδι.

In libris deest post ἀντλίας particula; ἀγωνίαις vel ἀγωνίας molestiam significat, qua cibi tales concoquebantur. Est vero ea scriptura librorum mss., a Meinekio in ἀναγωγίαις mutata. In v. ultimo libri habent εἰ μή. Ex mea emendatione hoc dicit Dionysius: „Impediam, quominus obdormiscat; i. e. efficiam ut alacriter mandat."

Dionysii, Ath. VIII, p. 381, c. Mein. p. 552.

Coquus alicui discipulo furandi artem tradit:

εἰς αὔριον σὲ κἀμὲ ταῦτ᾽ εὐφρανάτω.
λαφυροπώλῃ παντάπασι μεταδίδου,
τὴν πάροδον ἵν᾽ ἔχῃς τῶν θυρῶν εὐνουστέραν.

V. λαφυροπώλῃ non intelligere se fatetur Meinekius, nec quisquam opinor intelliget. Scripsit autem Dionysius:

— ταῦτ᾽ εὐφρανάτω
τὰ λάφυρα· πυλωρῷ παντάπασι cet.

Et corruptelae et emendationis ratio manifesta est.

Dionysii, Ath. XIV, p. 615, e. Mein. III, p. 553.

Κηφισόδωρόν φασιν ἐπικαλούμενον
πλάνον τίν᾽ ἐν Ἀθήναις γενέσθαι, τὴν σχολὴν
εἰς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ βίου καταχρώμενον.
τοῦτον ἐντυχόντα πρὸς τὸ σιμὸν ἀνατρέχειν
ἢ συγκαθεῖναι τῇ ᾽πὶ τῇ βακτηρίᾳ.

Emendandi viam monstravit Iacobsius, qui v. postremum a v. ἤσυχα incepisse coniiceret. Puto autem ita reliqua corrigenda esse:

ἤσυχα κατιέναι δ᾽ ἐπί τε τῇ βακτηρίᾳ.

„Pedetentim et bacillo fultus descendebat."

Eubulidis, Ath. X, 437, d. Mein. III, p. 559.

σοφιστιᾷς, κάκιστε, καὶ χοῶν δέει
τῶν μισθοδώρων οὐκ ἀδείπνων ἐν τρυφῇ.

Dobraeus: σῦκα δειπνῶν ἐντρυφᾷς. Ex his Meinekio σῦκα δειπνῶν valde arridet. At si sana sit vulgata, nescit an vertendum sit: „Non sinentium te, dum alii luxuriantur, incoenatum esse. Argutiora ista. Eubulides opinor ita scripserat:

οὐκ ἀδείπνῳ σὺν τρυφῇ.

Nam festis illis diebus et dona magistris mittebantur, et epulae apparabantur lautiores. Facile autem intelligitur tragici sermonis ludicra imitatio.

Heniochi, Athen. IX, p. 408, a. Mein. III, 362.

— ὡς δ' ἀεί ποτε
περὶ τοὺς κνάμους ἔσθ' οὗτος ὁ σοφιστὴς τέλος.

Iacobsius τέλος mutat in πολύς; Meinekius ad sequentia v. τέλος trahendum existimat. Leniore medela scripseris ἔσχ' pro ἔσθ'.

Mnesimachi, Ath. X, p. 417, e. Mein. III, 567.

εἰμὶ γὰρ Βοιώτιος,
ὀλίγα μὲν ἄλλων δίκαια ταῦτα, πολλὰ δ' ἐσθίων.

Mein. in ἄλλων — λαλῶν latere recte, opinor, perspexit. Videtur autem ita Mnesimachus scripsisse:

ὀλίγα μὲν λαλῶν, ἀναγκαῖ' αὐτά, π.

Pauca, ipsa necessaria, loquens.

Sotadis, Athen. VII, 293, a. Mein. III, 585.

λάβρακα μετὰ ταῦτ' ἐπριάμην καλὸν σφόδρα,
ἔσται δι' ἅλμης λιπαρὸς ἑφθὸς ἐν χλόῃ.
ἀποδοὺς ὅσ' ἐστὶν ἀπ' ὀβελίσκων ὀπτανά,
τρίγλας seqq.

Haec non citra distinctionem corrupta sunt; nam post χλόῃ commate interpungendum, post ὀπτανά plena interpunctione opus est. Sententia haec est: Postquam dedit (ὁ λάβραξ), quae assanda sunt; i. e. resectis iis partibus, quae melius assantur. Obiter moneo, Meinekium III. p. 500 in verbis Alexidis ἀλλ' ἔγωγε τοῦ τὰ δέοντ' ἔχειν τὰ περιττὰ μισῶ· recte servasse scripturam vulgatam, non recte genitivum explicuisse. Suspensus est enim e v. περιττά, ut Xenoph. περιττὰ τῶν ἀρκούντων dixit.

Timoclis, apud Stob. Flor. CXXV, 10. Mein. III, 611.

τοῖς μὲν τεθνεῶσιν ἔλεος ἐπιεικὴς θεός,
τοῖς ζῶσι δ' ἕτερον ἀνοσιώτατον φθόνος.

F. δὲ τέρας ἀ.

Theophili, Athen. XIII, 563, a. Mein. III, 631.

Loquitur de deliciis suis, pulcerrima puella,

ἣν ἔστ' ἰδεῖν ἥδιον, ἢ τὸ θεωρικὸν
ἔχουσιν ὑμῖν διανέμειν ἑκάστοτε.

Meinekio vitium latere visum est in v. διανέμειν. Quod non concedo viro doctissimo. Sententia enim haec est, ut docet prior pars huius fragmenti: Amantes maioribus gaudiis afficiuntur, quam qui ad rem publicam accesserunt, et muneribus funguntur vel maxime expetitis, quale erat munus quaestorium. Sed ἔχουσιν nequit intelligi. Scribe ἑκοῦσιν, quo lepide perstringitur largitionum nimium apud Athenienses studium.

A. Emperius.

---

2. Zu griechischen Prosaikern.

Thucydides.

Plurimum vexatum est dictum Thucydidis l. I. c. 2. hoc: καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι διὰ τὰς μετοικίας ἐς τὰ ἄλλα μὴ ὁμοίως αὐξηθῆναι. Difficultas in eo maxime vertitur, quod verbum αὐξηθῆναι non habet ad quod referatur subiectum. Atque antiquissima quidem est opinio, quam veteres Graeci interpretes proposuere, τὴν Ἀττικήν ex proximis esse pro subiecto habendum, ἐς τὰ ἄλλα μὴ ὁμοίως autem significare: τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ (πλούτῳ τε καὶ ὅπλοις) μὴ ὁμοίως ἢ πλήθει. Sed ea interpretatio quum haud magno opere intelligendum esset quantum abhorreret a Thucydidea argumentatione, quae potius